Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXII. - Ч. 14. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 22-го СІЧНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 22, 1954. No. 14. VOL. LXII.

СЕНАТ ПРИЙНЯВ ЗАКОН ПРО ПОБУДОВУ ВОДНОГО ШЛЯХУ НА РІЦІ СВ. ЛАВРЕНТІЯ

ПРИЙНЯТТЯ ЦЬОГО ЗАКОНУ ВВАЖАЮТЬ ПЕРЕМОГОЮ УРЯДУ АЙЗЕНГАВЕРА; 25 ДЕМОКРАТІВ ГОЛОСУВАЛИ ЗА ЗАКОНОМ; ПРОТИВНИКИ ЦЬОГО ЗАКОНУ МОЖУТЬ ЗАБЛЬОКУВАТИ ЙОГО В ПАЛАТІ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ

Вашингтон. — Більшістю 51 до 33 голосів Сенат прийняв закон про те, щоб уряд ЗДА взяв участь у спільній з Канадою будові водного шляху довжиною 2,450 миль, на ріці св. Лаврентія. За цим законом голосували 25 республіканських сенаторів, 25 демократів та один незалежний (сенатор Вейн Морс з Орегону). Цей водний шлях сполучить північно-американський континент з Атлантійським океаном, і трансокеанічні кораблі зможуть запливати вглиб континенту на 2,450 миль. Будова цього водного шляху коштуватиме багато мільйонів долярів. Довгі роки ЗДА відмовлялися приступити до реалізації цього проєкту і Канада вирішила сама почати будову. Сенат відкидав цей проєкт в 1934, 1946, 1948 1951 роках. Противники створення цього водного шляху сподіваються, що їм і цим разом вдасться заблькувати його в Палаті Репрезентантів. Канада ухвалила закон про будову цього шляху ще в 1951 році. Канал матиме глибину від 27 до 21 стіп. Про нього мріяли ще перші дослідники ріки св. Лаврентія, гадаючи, що вона приведе їх до Китаю, і тому назвали одне місце Чайна Репідс. Малий канал між озером Ст. Френсіс і Монтреалом збудовано вже 1783 року.

Відмовляються підтримувати законопроєкт Брікера

Вашингтон. — Принаймні шість сенаторів, які досі підтримували проєкт закону сенатора Джана В. Брікера, відмовилися його підтримувати, і тепер виник сумнів, чи закон про обмеження права президента укладати мирові договори, здобуде більшість у Сенаті. Сенатор Брікер шукає інших прихильників, які підтримали б проєкт його закону. Щоб цей законопроєкт перейшов у Сенаті, за ним мусять заявитися дві третини присутніх у Сенаті сенаторів, бо цей проєкт змагає до зміни Конституції. Знайти прихильників цього закону важко, бо президент Айзенгавер рішуче заявив, що кине на карту весь свій авторитет, щоб не допустити до ухвалення закону, що обмежує права президента. Сенатор МекКарран, підтримуючи Брікера, заявився проти натиску уряду в цій справі і назвав голоси опозиції проти того закону „фантастичними".

Вуглекопам твердого вугілля зменшено пенсії й посмертне на половину

Вашингтон. — Вуглекопи, які працюють при твердому вугіллі в північно-східній частині Пенсилвенії, діставатимуть на половину менші пенсії і посмертне як дотепер. Це сталося в зв'язку з значним зменшенням фондів агенції, яка виплачує пенсії і посмертне. Агенція вже завинила робітничій спілці 4,000,000 долярів. Досі старечa пенсія становила 100 долярів місячно, а посмертне 1,000 долярів. Тепер вони становитимуть відповідно 50 і 500 долярів. На цей фонд ішли складки від кожної випродукуваної тонни вугілля (по 50 центів від тонни), але останнім часом видобуток твердого вугілля обнизився. 1946 року, коли засновано цей фонд, річний видобуток вугілля виносив — 60,500,000 тонн, а в останньому 1953 році — лише 30,000-000 тонн. Також зменшено пенсії інвалідам які працювали при м'якому вугіллі. 35.000 інвалідів не діставатимуть додаткових 30 долярів місячно на своє утримання та 10 долярів на кожного члена родини. Вдови по вуглекопах при м'якому сугіллі й надалі діставатимуть повне посмертне в висоті 1,000 долярів.

Айзенгавер святкував перші роковини свого урядування

Вашингтон. — Президент Айзенгавер відсвяткував 20 січня перші роковини свого перебування в Білому Домі. З цього приводу члени кабінету зібралися в канцелярії президента, до якої він вступив о год. 10.15. Була там присутня також пані Айзенгавер та визначні республіканці. На столі стояв закритий папером дарунок. Президент розрізав папір своїм кишеньковим ножем і побачив, що це була велика кришталева чаша на високому підніжжі. На підніжжі вирізьблені сцени з життя през., починаючи від часу, коли він був фармерським хлопцем в Кензасі аж до моменту, коли приймав присягу на уряд президента ЗДА.

СПРАВА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ В АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНҐРЕСІ

КОНҐРЕСМЕН ФІҐЕН ВНІС ДО КОНҐРЕСОВОГО ПРОТОКОЛУ ХАРАКТЕРИСТИКУ ВІДНОСИН В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ З ПІДКРЕСЛЕННЯМ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА ВИСЛОВОМ ВПЕВНЕНОСТИ, ЩО ТА БОРОТЬБА МУСИТЬ ЗАКІНЧИТИСЯ КІНЦЕВОЮ ПЕРЕМОГОЮ

Вашингтон. — Конґресмен Майкел А. Фіґен з Огайо зголосив в дні 6-го січня до Конґресового Протоколу довшу заяву про відносини в Совєтському Союзі та про українську визвольну боротьбу, висловивши впевненість, що та боротьба закінчиться кінцевою перемогою волелюбного українського народу. Свою декларацію конґресмен Фіґен назвав: „Українська національна незалежність, правда чи фікція" і в ній дослівно сказано:

Пане Голово! Я просив слова, щоб могти звернути увагу Членів Конґресу на деякі надзвичайні події, які відбуваються на терені СССР. Ці події знайшли слабий відгук в З'єдинених Державах і були тут прийняті, за нечисленними похвальними винятками, як якісь інші події із вільного світу. Але ж маємо тут діло з подіями всередині тюрми народів, як ми насправді називаємо між собою Союз Совєтських Соціялістичних Республік. Тому, що ті події тісно в'яжуться з безпекою З'єдинених Держав і поступом людської свободи у всьому світі, гадаю, що вони повинні особливо зацікавити всіх членів Конґресу.

Саме кілька місяців тому ми й усі інші народи вільного світу почули від Кремлю, що Сталін, цар тиранів, зібрався покинути цей світ, як усі смертні люди. Ледве проголошено ту подію, як офіційні сурмачі верховних змовників почали накликати до єдности численні народи та племена, з яких складається СССР. Їх страх і непевність були такі наявні, що вони мимохіть виявили, де зариті їхні собаки. Коли мова про них, то вони ще перед проголошенням смерти Сталіна заперечили його колишній характеристичний додаток до теорії марксизму признанням, що напруження між численними народами СССР було більше, як колинебудь в історії. Найбільшим мітом, який оточував Сталіна, була теорія, що він розв'язав складну проблему націоналізму, давши народам „диктатуру пролетаріяту", як шлях до утопії. Отож їхній страх спонукав їх публічно проголосити своє переконання, що корінні росіяни, національна меншина СССР, є найвищим народом у державній систем і що режим залежить від льояльної підтримки ними тих перехідних заходів, що прийшли після смерти Сталіна.

Боротьба між Маленковим і Берією була заповіджена у пам'ятний день, коли вони виголошували на Червоному майдані свої похоронні промови на честь Сталіна. У жалібних промовах, з якими виступили ті два мужі, можна знайти зерна, що з них виросла боротьба, яка розгорілася в наступних п'яти місяцях. Маленков у своїй промові дещо вклонився у сторону народів Росії. З другого боку, Берія волів назвати їх народами Совєтського Союзу. Час, коли зліквідовано Берію, і ліквідація розкрили реальне значення обох тих термінів, що їх вибрали були керівні претенденти на сталінський престіл.

Берія, користуючись досвідом свого довгого перебування в уряді, як голова страшної таємної поліції, знав краще, як будь-хто інший, структуральну і політичну слабість комуністичної імперії. Він знав також, чого хотіла величезна більшість народів СССР, бож перевів більшу частину свого життя, висилаючи народи на смерть або до таборів невільничої праці, саме за те, що вони шукали шляхів і способів, які не погоджувались з шляхами і способами режиму. Він знав, чому державна поліція була необхідна, і тому знав, який

(Закінчення на стор. 3)

ГУБЕРНАТОР ІЛЛИНОЙ ПРОГОЛОСИВ „УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ" В РОКОВИНИ 22-го СІЧНЯ

Шікаґо, Ілл. — Губернатор стейту Іллиной, достойний Вільям Ґ. Страттон, проголосив неділю, 24-го січня, „Українським Днем" в своєму стейті, відзначаючи в той спосіб роковини проголошення незалежности і соборности Української Народної Республіки. Документ в цій справі, піддержаний стейтовим сенатором Вільямом Волшом та стейтовим репрезентантом Волтером Римом, відчитав губернатор в столиці стейту Іллиной, Спрінґфілд, в дні 18-го січня, і вручив його голові Ліґи Американців Українського Походження, п. Іванові Дужанському. Проклямація губернатора Іллиной в дослівному українському перекладі звучить:

„Стейт Іллиной. Екзекутивний Департамент. Проклямація. Тому, що в січні 1954 р. припадає 36-та річниця проголошення вільної і незалежної Української Республіки, і тому, що українці в Іллиной приготовляють на 24-го січня відзначення вільної колись України, в якій все ще живе любов до волі, хоч вона була силою окупована перед роками, і тому, що американці вільної Республіки мають гарячу та інстинктовну симпатію до волелюбних народів в інших країнах, отже я, Вільям Ґ. Страттон, губернатор стейту Іллиной, проголошую оцим неділю, 24-го січня цього року, як Український День в Іллиной і поручаю цей день та його значення патріотичним міркуванням усіх наших громадян. На потвердження цього я поклав мій власноручний підпис і наказав прибити Велику Печать стейту Іллиной. Дано в Капітолю, в місті Спрінґфілд, цього дня 13-го січня Року Божого тисяча дев'ятсот п'ятдесят четвертого та сто тридцять шостого року стейту Іллиной. Вільям Ґ. Страттон, губернатор".

БУДЕ ТІЛЬКИ ОДНЕ СВЯТО СОБОРНОСТИ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — В останній хвилині інформують, що обидва українські комітети в Ню Йорку, Громадський Комітет Українських Організацій і Комітет Об'єднаних Американсько-Українських Організацій, які вже були заповіли окремі святкування 35-річчя проголошення Соборности і 36-річчя Самостійности Української Народньої Республіки в ту саму неділю 24-го січня і в тій же самій годині, тільки в окремих залях, остаточно пішли на взаємні компроміси та договорились, щоб вшанувати ті великі роковини спільним святкуванням — Святочною Маніфестацією в неділю, 24-го січня в залі Мангеттен Сентер при 311 В. 34 вулиця, о год. 2-гій пополудні. Українське громадянство не тільки метрополії, але й країни, яке виявило велике занепокоєння можливістю заперечення самого поняття соборности несоборним святкуванням її реалізації, прийме цю вістку напевно з великою полегшою і вдоволенням.

ВИХОДЯТЬ НА ВОЛЮ



Під піднесеними альянтськими прапорами та несучи портрети Сун Ят-сена і Чянґ Кай-шека, антикомуністичні корейські і китайські полонені, які відмовились від репатріяції, виходять на волю з таборів, які після перемир'я перебували під індійською охороною.

21,513 ПРОТИКОМУНІСТИЧНИХ ПОЛОНЕНИХ В КОРЕЇ ПЕРЕДАНО АЛЬЯНТАМ

Токіо. — Впродовж 15½ години завершено операцію передачі альянтам полонених, що відмовились вернутись під комуністичний режим. Разом передано 14,227 китайців і 7,582 північних корейців. 18 китайців „загубилося", себто на стільки осіб виявилась різниця між підрахунком, що його робила Невтральна Комісія і альянти. Але ніхто не надає цій подробиці значення, підозріваючи, що ці китайці воліли замішатися в юрбі і залишитися в південній Кореї, як переїздити на Формозу. — Підчас перемаршу полонених з табору Невтральної Комісії на південь — 72 китайці і 32 північні корейці зголосили своє бажання репатріюватись, і їх негайно відокремлено. Не передано ще альянтам 8 корейців, оскаржених в убивстві або співучасті в убивстві товаришів недолі. Альянти заквестіонували право Невтральної Комісії судити цих людей. Під індійською сторожею залишаються також 93 антикомуністичні полонені, які відмовилися репатріюватись, але не бажають переходити до Південної Кореї чи на Формозу, а воліють переїхати до якоїсь невтральної країни. Невтральна Комісія старатиметься дістати для них право азилю десь у світі. Індійський прем'єр Неру висловив вдоволення, що процедура передачі полонених відбулася без інцидентів. Тільки у порті Інчон, коли китайці-неповоротці сідали на транспортові кораблі, що мали перевезти їх на Формозу, один корабель наїхав на човен з американськими моряками, внаслідок чого 27 осіб згинуло. Решту 27 моряків вирятувано з льодово-холодної води. — Комуністи обмежились до ще одного протесту проти передачі полонених альянтам, називаючи це „викраденням людей", але поводилися пасивно.

МОСКВА ОРГАНІЗУЄ ШПИГУНСЬКУ СІТКУ НА ЗАХОДІ

Париж. — Совєтська шпигунська сітка на европейському континенті, ослаблена наслідком останніх подій в СССР, — підлягає тепер негайній реорганізації — твердить Ц. Л. Зульцберґер, кореспондент „Ню Йорк Таймсу" в Парижі. За звідомленням Зульцберґера, що покликається на „відповідальні джерела" найбільше шпигунів стараються Совєти завербувати з-поміж утікачів зі Сходу, користуючися двома головними засобами: шантажем і обіцянками. Комуністичні аґенти шантажують втікачів погрозами репресій на членах родин, залишених в краю, або виявленням неприємних для деяких втікачів подробиць із їхнього минулого з часів другої світової війни. Вісті з Мадярщини, Болгарії, Румунії і Чехословаччини говорять про намагання комуністів позискати собі симпатії серед втікачів, що перебувають в Західній Европі. Мадярська футбольна дружина, що їздила до Парижу і Лондону, старалася нав'язати зв'язки з мадярськими еміґрантами і намовляла їх вертатися до краю. У Болгарії змінено закон, що накладав високі кари на еміґрантів. Централею совєтської шпигунської організації є Чехословаччина. Професійний шпигун Рудольф Ресслер, що виконував у Швайцарії шпигунську службу для Совєтів під час останньої війни, признався, що він і його помічник д-р Шпінер переслали в рр. 1947-1953 — 160 шпигунських рапортів про НАТО до Чехословаччини.

У Совєтах іде „братання" між верхівкою і масами

Вправді совєтський прем'єр Маленков не обціловує ще російських немовлят, щоб здобути собі народні симпатії, — проте існують численні познаки, що кремлівський режим повів свідому політику „безпосереднього зв'язку з масами", — каже референт совєтських справ у „Ню Йорк Таймсі" Геррі Шворц. Він звертає увагу, що коли раніше комуністичні партійні достойники назагал трималися дуже здалека від партійних і народних низів, то тепер не тільки сам Маленков, але й Молотов і Хрущов бувають на партійних мітинґах і переводять дискусії з рядовими членами. Це робиться пляново, щоб — у відрізненні від традицій сталінського часу — вказати на безпосередній стик проводу з „народом", — Про пляновість такої тактики свідчить широке розголошування таких перебувань партійних достойників на рядових партійних мітинґах — на сторінках совєтської преси. Поруч із цим іде плянова совєтська політика — влаштовувати для шкільних дітей і для молоді масові забави, вечерниці і балі. І так між 1 і 10 січня ц. р. у Москві десятки тисяч дітей ходили на улаштовувані владою дитячі імпрези, а 15 січня відбулася велика імпреза для 2,500 керівних робітників, учених і культурних діячів у Москві. Хоч ці імпрези не мають нічого спільного з будь-якою зміною злиденного життьового стандарту совєтських громадян, проте вони мають на цілі таки впливали на зміну настроїв і прихилювати їх до режиму.

ФРАНЦІЯ НЕ ПРОДАСТЬ ЕВРОПЕЙСЬКОГО ПАКТУ ЗА СОВЄТСЬКІ ОБІЦЯНКИ

МІНІСТЕР БІДО СКЛАВ ВАЖЛИВУ ЗАЯВУ ПРО СОЛІДАРНІСТЬ ФРАНЦІЇ З ЦІЛИМ ЗАХОДОМ; ФРАНЦІЯ НЕ ВІРИТЬ В УСПІХ БЕРЛІНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Париж. — Французький уряд рішив, що справа европейського оборонного пакту не може стати предметом торгу з совєтами за якісь їхні інші уступки. Засідання французької ради міністрів було присвячене закордонній політиці напередодні виїзду міністра закордонних справ Жоржа Бідо до Берліну, де 25 січня ц. р. розпочнеться конференція 4 міністрів закордонних справ. Французи сподіваються, що Совєти запропонують Франції в Берліні мир в Індо - Китаї за ціну відмови Франції від західньо - европейського оборонного пакту, який передбачає створення спільної з німцями европейської армії. Міністер Бідо, прихильник того пакту і тісного союзу з Англією і ЗДА, вважає, що не вільно наражати Францію на втрату її західніх союзників і ослаблювати її оборонну силу перекресленням европейської армії — за ціну „ілюзоричних обіцянок" щодо миру в Індо-Китаї. Міністра Бідо підтримав прем'єр Ляніель, який назвав дефетизмом бажання французів купити мир в Індо-Китаї за всяку ціну. Він заявив, що слабістю і дефетизмом не можна осягнути перемоги в боротьбі з комуністами. Проте, міністер заморських територій Франції, Жакіно, висловив надію, що Берлінська конференція наблизить Францію до закінчення війни в Індо - Китаї. Так само віцепрем'єр Поль Рейно, що відає спеціяльно проблемою Індо - Китаю, натискав на замирення з комуністами, покликаючись на приклад американської політики в Кореї. Президент Айзенгавер, мовляв, обіцяв американцям у передвиборчій кампанії, що закінчить війну в Кореї, і дотримав своєї обіцянки. Тому і Франція повинна договоритись з комуністами на подібних умовах. Переміг скептичний погляд Бідо на можливості договоритись з Молотовим у Берліні. На думку Бідо, Молотов буде старатися протягати якнайдовше конференцію і щойно в третьому тижні подасть деякі свої конкретні проєкти. Бідо зажадав від уряду, щоб він мав вільну руку у Берліні і міг діяти залежно від тамошньої ситуації. На час його відсутности у Парижі закордонною політикою Франції керуватиме прем'єр Ляніель, який водночас підготовлятиме в парляменті ратифікацію европейського оборонного пакту.

Голляндія перша ратифікувала европейський пакт оборони

Гааґа. — Вища палата голляндського парляменту ратифікувала 36 голосами проти 4 европейський оборонний пакт, званий також оборонним пактом европейської спільноти. Цей пакт, що його 27 травня 1952 року підписали були Франція, Західня Німеччина, Італія, Бельґія, Голляндія і Люксембурґ, перейшов досі повну ратифікацію лише в Голляндії. Західня Німеччина вправді перевела також його ратифікацію, але її важність узалежнена від внесення парляментом поправки до німецької конституції, що дозволяла б на відбудову армії. У Бельґії тільки нижча палата ратифікувала пакт, має ще ратифікувати його також вища палата парляменту. Італія відмовляється ратифікувати його, поки буде поладнаний спір за Трієст, а у Франції існує глибокий поділ громадянства і всього політичного світу взагалі у підході до того пакту. Президент Айзенгавер висловив окремою заявою вдоволення з приводу ратифікації оборонного пакту Голляндією.

Проголошено листу 9 найвищих совєтських достойників

Лондон. — У зв'язку зі смертю Матвія Шкурятова, колишнього голови Контрольної Комісії в комуністичній партії, московське радіо проголосило, які совєтські достойники віддали померлому останню прислугу. Із черговости, в якій появилися 9 перших прізвищ, закордонні дипломати в Москві виводять висновки щодо політичних впливів і взагалі внутрішньої ситуації серед совєтської верхівки. На першому місці стоїть, очевидно, Маленков, за ним ідуть міністер закордонних справ В'ячеслав Молотов і перший секретар комуністичної партії Нікіта Хрущов. Щойно четвертим є маршал Булґанін, а дальшими 5 такі достойники: голова президії Верховного Совєта (отже ніби президент СССР — проте аж на 5 місці щодо свого значення в державі!) — Маршал Ворошилов, віце-прем'єр Лазар Каґановіч, міністер внутрішньої торгівлі Мікоян, шеф державного плянування Максім Сабуров і міністер електричної енерґії Михаїл Первукін.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** зберіг свою „лінію", хоч вже повний рік урядує в Білому Домі і не має стільки руху, скільки мав його на пості командувача військових сил НАТО. Президент важить тепер 176 фунтів, на два фунти менше, як важив під час інавґурації на президента ЗДА.

● **Мешканці Ню Йорку**, правдоподібно, будуть змушені платити за переїзд міськими транспортовими засобами, 20 центів, бо транспортові робітники домагаються підвищення платні на 50 мільйонів долярів річно. Ціну квитків за один переїзд підземками і автобусами підвищено минулого липня з 10 до 15 центів.

● **Бюро Індіянських Справ** в департаменті внутрішніх справ домагається точного визначення, кого можна вважати правдивим індіянином. Тепер це бюро виплачує допомогу навіть тим „індіянам", в жилах яких пливе лише одна четвертина індіянської крови.

● **Вдова** покійного М. С. Кротті, який згинув 1951 р. в автомобільній катастрофі на одній із вулиць Ню Йорку, дістала відшкодування в висоті 96,-750 долярів від забезпеченевої аґенції. Вона домагалася відшкодування в висоті 750,000 д.

● **Поліція** арештувала на Західній 44 вулиці чотири особи, які продавали фальшиві знаки („токени") для переїзду нюйоркськими підземками.

● **400 студентів** Єйльського університету в Ню Гейвені аж до 8 лютого не сміють брати участи в жадному товариському житті. Цю кару визначено їм за те, що билися снігом 15 січня, спричинивши замішання та стримавши вуличний рух. Під час цих заворушень 10 студентів арештовано.

● **Президента Айзенгавера** просять найменувати Гертруду Гавк Фарісс асистентом адміністратора штабу Білого Дому. Вона мала б дбати про те, щоб теперішня адміністрація не занедбувала проблем, які відносяться до жінок.

В СВІТІ

● **Колишній „президент"** Совєтського Союзу, Ніколай Шверник, теперішній голова Ради Професійних Спілок, призначений совєтським урядом на голову 27-членної комісії для підготови і нагляду над „виборами" до Верховного Совєту СССР, цієї карикатури на парлямент. Вибори відбудуться 14 березня. Обов'язком Шверника буде подбати, щоб в котрий уже раз 100% голосів виборців дістав комуністичний (іншого нема) список кандидатів.

● **Ген. МекАртур**, колишній головний командувач військ на Далекому Сході, признав, що він користувався японськими кораблями під час висаду американських військ поза комуністичними лініями в Кореї, але заперечив, нібито порушив цим міжнародне право: це були тралери (міноловці), отже вони робили гуманітарне діло, очищаючи море від мін з часів другої світової війни.

● **Минулої п'ятниці** три бандити викрали на Маляйському півострові мільйонера, власника тютюнових плянтацій, Лім Кок Джіна, разом з його шофером, домагаючись викупу. Діставши суму, що дорівнює $32,-660, „кіднаппери" випустили їх на волю.

● **Для запевнення** можливостей праці пресовим кореспондентам на Берлінській конференції, відбудовано дві телефонічні лінії, що їх большевики перерізали були 27 травня 1952 року, ущільнюючи „залізну завісу". Третю лінію приспішено викінчується. Американці сформували вже охоронні частини для запевнення особистої безпеки членам делеґації ЗДА.

● **Колишній єгипетський король** Фарук погодився дати розвід своїй другій, молодшій від нього на близько 30 років дружині, але не погодився признати їй, вимагані нею аліменти — 5,000 англійських фунтів місячно ($14,350). Обоє перебувають тепер в Італії, але не разом.

СВОБОДА — SVOBODA
український щоденник — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАЙВАЖЛИВІША ДАТА

Є багато великих подій в тисячолітній історії українського народу, що заважили глибоко на його долі, чи теж на долі Европи, як от Полтавська битва, фатальні наслідки якої відчуває сьогодні вже не тільки Европа, але й цілий світ. Але для українського серця таки найважливіща й найдорожча та подія, що злучена з Актом Соборности Українських Земель, проголошеним урочисто 22 січня 1919 року в Києві. Якраз сьогодні минає 35 років від цієї великої дати.

Уявім собі, що сьогодні Україна вільна, незалежна і демократична, себто така, як це проголошено в Києві 22 січня 1918 року і у Львові 1-го листопада того ж року. Уявім собі, що природний і законний господар України, український нарід, має сьогодні на своїй прадідній землі вільну волю виявити словом, письмом і маніфестаціями все те, що в нього на думці. Як виглядали б сьогодні стотисячні маси, зібрані на площі св. Софії в Києві? Чи не проміновали б у них обличчя і не лилися сльози з радощів, що Рідна Земля нарешті вільна і соборна, згідно з державними актами рідної влади з 22 січня 1918 і 1919 років? І чи на трибуні біля самого пам'ятника Богдана Хмельницького, в місці, призначенім для чужинецьких дипломатів та визначних гостей, не були б на цьому торжестві теж і представники американських українців?

На жаль, ще не „сповнилися відвічні мрії, для яких жили і вмирали найкращі сини України". Та залишилися по них не тільки державні акти і заповіти, — залишилося нове покоління борців і мучеників за ті самі мрії та ідеї. А що вони є і діють, видно хоч би з люті проти українських „буржуазних націоналістів", якою переповнена большевицько-московська пропаґанда в справі обов'язкового „відзначення" 300-літніх роковин Переяславського договору. Навіть у такому, для Москви великому і важливому моменті, треба було партії й урядові грозити українським „буржуазним націоналістам". Виходить, що тих „буржуазних націоналістів" багато не тільки за кордонами України, але й в самій Україні. Що більше: виглядає на те, що не український нарід „відзначає" 300-літні роковини Переяслава, а „партія" і „уряд", себто чужі елементи, наїздники та загарбники, що при помочі енкаведистів рішені зганяти рабів на циркові видовища, офіційно проголошені урядом як „широке відзначення возз'єднання України з Росією".

Москва добре знає характер цього наказаного ним „відзначення". Переяславського договору з 1654 року, як і правдиве значення для українського народу Акту Української Соборности з 22 січня 1919 року. Звідси і та голосна та скажена кампанія проти українських „буржуазних націоналістів", що „виконують замовлення своїх іноземних господарів", „беруться підірвати і зруйнувати нерозривний союз українського, російського та інших народів нашої Батьківщини", як про це читаємо в редаґованій Москвою „Радянській Україні". Звідси і заява наставленого Маленковим Никифора Т. Кальченка, нового раба-прем'єра „уряду УССР" про „злочинні намагання" знівечити „нерозривну дружбу українського й російського народів". Звідси погрози вбік тих, що відважилися б не „відзначити" Переяславський договір і „возз'єднання" в дусі офіційних коментарів та таких заяв партії й уряду як: „Сердечне спасибі старшому братові", „Будемо вічно жити з Москвою", чи віршів на зразок „Тобі, Росіє!"

Все те вказує тим, які мають розум, щоб розуміти, очі, щоб бачити, а уха, щоб слухати, що сьогодні в Україні є офіційне партії й уряду, московсько-большевицьке „відзначення" Переяславського договору і мовчазне святкування широкими українськими масами славних Актів з 22 січня 1918 і 1919 років, якими проголошено Вільну, Незалежну, Соборну і Народоправну Українську Державу. Отже назверх є ще далі „УССР", як символ неволі, а в душі й серці „УНР", як символ визволення з усякої неволі: справжнє здійснення відвічних мрій, для яких жили та за які вмирали і для яких живуть та вмирають найкращі сини України.

„Американські імперіялісти" і „оборонці малих народів"

Свою невгамовну пропаґанду ненависти проти ЗДА Москва умотивовує прагненням „заправил Вол-Стріту" встановити своє панування над світом. Звичайні дипломатичні кроки уряду ЗДА московська пропаганда трактує як „вияв аґресії", як „американський імперіялізм". Ця теза про американський імперіялізм лежить в основі большевицької пропаґанди. Ось один з її характеристичних зразків: „... Американські імперіялісти прагнуть примусити народи інших країн відмовитись від національного суверенітету... Імперіялісти ЗДА прагнуть примусити свободолюбні народи забути славні традиції боротьби за свободу і незалежність ... і тим самим ідеологічно підготувати поневолення народів... Претендуючи на світове панування, американські імперіялісти прагнуть насадити серед американського народу ганебну ідеологію расової вищости, бандитизму та поневолення інших народів..." (Морозов. Національні традиції і виховання совєтського патріотизму, Москва, 1950). За такою схемою пишеться безліч наклепницьких статтей, які, з позицій боротьби з американським імперіялізмом, насвітлюють міжнародні події.

Щоб „захистити загрожені народи", Москва стає в позу єдиного оборонця принципу незалежности народів. Цю позицію московська пропаґанда формулює так: „Атаки на принцип державного суверенітету, підтримувані американськими монополіями, є особливою формою замаху на свободу і незалежність народів. Ось чому Совєтський Союз з непослабною енерґією виступає в обороні суверенности всіх народів — великих і малих... Совєтський Союз є вірним і надійним опертям свободи і незалежности народів... Всякі пляни імперіялістичного поневолення світу в умовинах існування і росту могутности великої совєтської держави і країн народної демократії приречені на провал". (Е. Жуков. Совєтський Союз в боротьбі за свободу і незалежність народів. Москва, 1947).

Створивши в орбіті комуністичного світу колоніяльну систему, фальсифікуючи історичне минуле поневолених народів і винищуючи їх фізично, комуно - російська диктатура назовні ширить ідеї, за які жорстоко карає у себе дома. Ця дволична політика загарбницької Москви у вільному світі мало усвідомлена. Треба лише шкодувати, що в холодній війні Захід замовчує й іґнорує національну політику, яка грала й гратиме головну ролю в боротьбі між російсько-большевицьким світом рабства та національно - колоніяльного гноблення і світом свободи.

Коли московська диктатура святкуванням Переяслава завдає нашому народові таких болючих ударів і коли до цього фальшивого святкування починає придивлятися світова політика, ми мусимо з такою ж упертістю, як це робить наш ворог, твердити, що не американський, а традиційний російський імперіялізм є найбільшою загрозою для світу. Що в своїй загарбницькій політиці Сталін, а тепер Маленков спирається в першу чергу на підтримку російського народу. По закінченні останньої світової війни Сталін заявив, що „...довір'я російського народу совєтському урядові виявилось тією рішальною силою, яка забезпечила історичну перемогу..." Совєтська пропаґанда постійно називає російський нарід „керівною силою серед народів СССР". В існуванні совєтської імперії зацікавлений лише російський нарід. Коли хто на Заході заговорить про російський імперіялізм, то білі росіяни протестують, але вони ніколи не протестують, коли кремлівська диктатура в'яже себе з російським народом. І ніхто інший, як росіяни у вільному світі погрожують західнім державам, що коли вони не підтримають імперіялістичних домагань, то російський народ об'єднається з комуністичним проводом в боротьбі з Заходом.

Фальш про американський імперіялізм і про оборону Совєтським Союзом великих і малих народів не може тривати безконечно. Зростаюча небезпека збоку Москви змусить Захід змінити своє ставлення до національного питання в СССР. Поневолені народи щиро привітають ці зміни.

(Л Л)

Воля тут — неволя там

Ідучи назустріч почуванням американських українців, губернатори поодиноких стейтів проголошують в цьому році ,як і в попередніх, день 22-го січня „Українським Днем" ,на згадку і для вшанування роковин проголошення незалежности і соборности Української Народної Республіки. Такі дні проголосили в цьому році вже губернатори стейтів Ілиной і Коннектикат. Відповідна згадка про цю знаменну дату в історії України є теж в Конґресовому Протоколі. Американці — як це сказав в своїй проклямації губернатор Ілиной — „мають гарячу та інстинктовну симпатію до волелюбних народів в інших країнах", там він, стверджуючи, що любов до волі живе і в окупованій силою Україні, рекомендує всім громадянам свого стейту взяти під „патріотичну увагу" роковини проголошення української державної волі. Це тут, у вільній Америці.

Тим часом там, в рабовласницькій московсько-совєтській імперії, пануюча кліка в Кремлі не тільки пригноблює кожний прояв волі, але ще й наказує та змушує українців славити й бити поклін перед „старшим російським братом" за те, що він підступно зловжив договором у Переяславі перед 300 роками та від того часу безупину допускається над українським народом найганебніших насильств і злочинів. Проте, український нарід не піддається і не опускає рук, але веде невпинну і героїчну боротьбу за свою волю й незалежність. Це впевняє теж і американців, що українці — як це ствердив конґресмен Фіґен у своїй втягненій до Конґресового Протоколу заяві — „не можуть не мати успіху в своєму змаганні до волі і державної суверенности".

В тому напрямку треба працювати ще більше напoлегливо й усім нам, американським українцям.

Микола Кокольський

Окрадена земля

Минає 36 років від акту проголошення української державности. Линемо думками в ті бурхливі дні, коли буря революції струснула рідною землею, і згадуємо розпачливе Шевченкове слово про окрадену й в огні збуджену Україну. Окрадену з власної історії, з ідеї державної самостійности і суверенности, і навіть з власного імени.

Три сотні років сунув московський „брат" на українську землю не наосліп, а з прихованими, далекосяглими плянами: загнуздати її волю, опанувати її душу та виховати безбарвного малороса, вірного служку великої Росії. Кожний крок російської влади на Україні йшов по лінії тих плянів і ламав націю. Ламав її фізичну силу на непосильних, каторжних та кріпацьких роботах, виснажував на карлуватих сільських господарствах, душив усякий прояв вільної, української думки та викривляв душу дитини в „казьонній школі". Три сотні років тієї злющої роботи поважно скалічили українську націю. Москва забрала в свої руки українське місто, забрала промисловість і торгівлю, забрала інтеліґенцію і робітничі верхи. Зосталась ледве сира, етнографічна маса — село на 80% неграмотне, та незначна кількість робітників, свіжоприбулих зі села. Україна втратила духовий зв'язок з історичним минулим, втратила розуміння і вагу ідеї власної державної суверенности. Її затьмарив всевладний „русский дух". Таке було українське тло революції 1917-го року та боротьба за українську державність.

Жменька національно свідомого елементу, що взялася за побудову самостійної Української Держави, стала перед надзвичайно важким і складним завданням: неосвічену і байдужу, а то й насичену ворожою, чужинецькою ідеологією масу перекувати в свідому націю — державу, і рівночасно добути з неї максимум сил для успішної боротьби з ворогом. Хвиля вимагала на протязі декількох місяців виконати завдання, які в нормальних умовинах вимагають праці поколінь. І то в умовинах, не сяк-так упорядкованих, а в революційному хаосі та в воєнній хуртовині, що заливала українську землю. Завдання понад людські сили.

Побудова самостійної, суверенної держави — це не початок, а завершення процесу національного відродження. А відродження нації — процес надто складний, і жадна міць не може доконати його на протязі декількох днів. Тим більше в тодішній, важкій, українській дійсності. Бо нація — це щось більше як купище людського матеріялу, тримане фізичною силою. Нація — це організм вищого порядку, членів якого споює свідоме, внутрішнє почуття національної спільноти в гармонійну цілість. Ідея спільного добра підноситься понад особисті справи, понад уподобання і пристрасті, понад партії і програми, запалює людські серця шляхетним почуттям любови, і веде їх на тяжкі труди, до великих діл.

Хуртовина революції розвалила струхлявілу імперію. Залишилася по її тристалітнім пануванні на українській землі тяжка спадщина — пригнічене село, відчужені верхи, змосковщене місто і ворожий „русский дух". І почалася велика праця відродження окраденої нації. Та пересмники царської влади ніяк не думали резиґнувати з українського чорнозему і посунули голодною сараною на його підбій. Були переконані, що проковтнуть його за першим ударом. Тільки ж українська земля не родить ґельотів. Короткий віддих вольних грудей будить приспаного неволею духа, і він підіймається і йде старим, козацьким шляхом — здобути або вдома не бути!

І були ті пам'ятні дні української боротьби за волю насичені геройськими чинами, яких в історії багато не знайти. В бойових лавах подали один одному руки сини цілої Української Землі, від зеленого Бескиду по Поліські багна, від Лемківської верховини по Кавказькі аули. Ішли в бій і сміялися смерті в вічі...

Тридцять шість років минуло від тих великих днів, вік одного людського покоління. Відходить у вічність щораз більше колишніх їхніх учасників, і чимраз більше покриває їх патина історії. Сьогодні вже можемо дивитися на дії тих днів з історичної перспективи, можемо підійти до них з безсторонньою оцінкою їх питомої ваги в процесі національного відродження. Якими ж дрібними є сьогодні всі тодішні групові й партійні непорозуміння, незгоди, гризня, інтриги, розходження, торги і сварки за прислівного журавля, що літав попід хмари, коли розглядати їх на тлі героїзму стрільця! Перед очима стрільця піднімався маєстат України, в якому він бачив своє особисте щастя і якому хотів служити вірно і непохитно, хоч би до загину. Своєю кров'ю і своєю смертю український стрілець відроджував і збагачував свій окрадений нарід. Український стрілець в'язав його порвану, історичну традицію, будив у його серці любов до рідної землі, рідної культури і вчив власним прикладом розуміти й цінити свою велику Батьківщину понад усе. Навіть понад життя.

Панас Феденко

Соборне діяння

„Немає гірше, як в неволі про волю згадувать", — писав Тарас Шевченко, бувши на засланні. Чужина — вигнання — це свого роду та „неволя", бо ми, як українці не пануємо над своїми національними справами, ми не рішаємо нашої сучасности і будучности: більше прислухаємося і придивляємося до того, що в світі діється, і живемо надіями.

Саме в січні ц. р. минає 36 років від моменту, коли Українську Народну Республіку проголошено в Києві соборною державою. Акт 22 січня про злуку всіх земель України був затверджений ще й окремим Універсалом Конґресу Трудового Народу України 28 січня 1919 року..

Мені довелося бути саме в „політичній кухні" того часу, як членові VI з'їзду Української Соціял - Демократичної Робітничої Партії в Києві, учасникові Державної Наради в Києві, що була скликана Директорією УНР 16 січня 1919 року, в Оперовому Театрі, при вулиці Фундуклея.

Коли говоримо про історичні події, то звичайно уявляємо собі, що історичні рішення — це наслідок одностайної дії і думання великих мас. Однак в дійсності це буває інакше. Часто далекосяглі історичні рішення робить невелика меншість, ідучи „проти течії", але в глибокій вірі, що тільки таке рішення є правильне і корисне для народу.

Цей погляд аж ніяк не суперечить демократичній ідеології: у відповідальні моменти історії (ми це бачили за останньої світової війни) про долю не тільки своїх націй, але й про будучність народів цілого світу рішали майже одиниці, ті „великі, що нагорі".

І у нас, в січні 1919 року, склалося так, що невелика група людей дала напрям українській історії 20 століття, хоч мусіла перебороти велику „супротивну хвилю", досить популярну тоді в широких масах нашого народу і серед тодішніх провідних кіл, української „еліти".

Яка була тоді ситуація? Коли 14 листопада 1918 року була проголошена „Грамота" гетьмана П. Скоропадського про „федерацію" з Великою Росією, то відповідь на це прийшла відразу: Українська Національна Революція! Почин дав Український Національний Союз, що вибрав Директорію, для відновлення Української Народної Республіки. Січові Стрільці піддержали перші збройним чином українську революцію.

Але українська революція не була тільки національна: це було повстання соціяльно пригноблених робітників і селян, які за 7 місяців „гетьманського" режиму зазнали терору і зневаг збоку вузько - клясового уряду Скоропадського. Настрої і бажання українських мас селянства і робітництва знали добре російські большевики. Тому, зараз по проголошенні Української Народної Республіки, Москва оголосила Директорію „поза законом" і повела наступ на Україну. З цим у парі йшла шалена комуністична пропаґанда проти „буржуазної Директорії", за встановлення совєтського режиму в Україні.

Провідники українського уряду добре бачили цю небезпеку. Вони бачили теж вороже відношення переможних держав Антанти до України: Україну, наслідком відомої пропаґанди російських шовіністів, у широкому світі вважали тоді за „німецьку вигадку". Тому між українськими провідниками в той час стала популярна ідея: щоб відбити московську комуністичну пропаґанду, треба проголосити в Україні свою „радянську владу". Тоді, мовляв, не буде в українськім народі хитання, не буде мати в нас ґрунту большевицька демагогія. Цю ідею „українського радянства" прийняли М. Грушевський, голова Центральної Ради, В. Винниченко, голова Директорії, В. Чехівський, голова уряду УНРеспубліки, Микита Шаповал, міністер земельних справ і багато інших.

Коли я приїхав з І. Мазепою із Катеринослава в Київ 10 січня 1919 року на З'їзд Укр. Соц. - Дем. Партії, то ми жахнулися цими „радянськими" ілюзіями деяких провідників УНРеспубліки. Ми приїхали з Катеринослава (тепер Дніпропетровське) з „фронту", бо перед тим удалося прогнати з міста большевицькі банди і відновити владу УНР.

Нам було ясно: проголошення української „радянської влади" Директорією — було б страшним морально-політичним ударом для тих наших патріотів, що билися завзято проти банд Махна і большевиків. Наші робітники і селяни, що билися за владу УНР в Східній Україні, не хотіли, щоб їх змішували „ідейно" з большевицькими бандами.

Коли нам на з'їзді казали прихильники „радянства", мовляв, отаман Зелений у Трипіллі і от. Григоріїв на Херсонщині вже прийняли „радянську плятформу", то ми на це відповідали, що державна політика не може плентатись за безголовими отаманами, які самі не знають, чого хочуть.

Тепер, в ретроспективі 35 літ, кожному ясно, що проголошення „радянської влади" було б безславним закінченням боротьби України реґулярним фронтом за державність, і вся наша боротьба перейшла б у форми безнадійних повстань, які не творять історії.

Тоді нам удалося відстояти плятформу демократії на Соц. - Дем. З'їзді, як і на Державній Нараді 16 січня.

Після цієї підготови ми могли рішуче виступити на Трудовім Конґресі. На Конґресі завдання наше було порівняно легше: адже ж в Конґресі взяло участь 36 послів Західньої України (Галичина, Буковина, Закарпаття). Ми могли спертися на вишколену в австрійськім конституційнім режимі групу, для якої всякі розмови про диктатуру, радянство і ін. були чужі й незрозумілі: Семен Вітик, Лев Бачинський, Осип Безпалко, Степан Витвицький, Тимотей Старух, Дм. Вітовський і ін.

Коли я подав свій проєкт закону Трудового Конґресу на розгляд послам із Західньої України, то його зміст зустрів між ними повну піддержку: „Конґрес.... стоїть проти організації робітничої диктатури і висловлюється за демократичний лад на Україні. Правительство УНР, разом з комісіями Трудового Конґресу має підготовити закон для всенародного парляменту Великої Соборної Української Народної Республіки".

Цей закон про владу Конґрес прийняв великою більшістю. Під прапором демократичної України йшла дальша збройна боротьба.

Софія Парфанович

ТАМ, ДЕ НАШІ КОНІ ПАСЛИСЬ...

(Люди в ДП-таборі)

(3)

Літературні альбоми — збірники минулих літ такі знані, любі. Вони відкривали вікно на красу і поза будні, будили чарівні сни і мрії у дівчат про ідеальних коханців, про Ромео, що поночі спинається драбинкою у вікно, а хоч би про ревнивого Отелло, що вбиває з кохання, вже не кажучи про зідхаючого й гинучого Вертера. Сни, яким в житті не прийшлось ніколи здійснитись. Вони йшли врозріз з дійсністю, холодною та тверезою, і багато з цих дівчат залишились старими дівулями. Фрейляйн Елізабет, солодка і м'яка Елля, фройляйн Доктор — суха і розсіяно-болзка вчителька і самовита. Оці всі, що, маючи в собі стільки прив'язання до господарства, стільки домашніх прикмет німецької жінки, мусіли залишитись самі, „оне гайм" (без домашнього затишку), і жити з мамою чи сестрою, а то й у чужих. Вони становлять велику частину публіки, яка молиться побожно у великому Ульріхсмінстері, що дивом ще зацілів від бомб. Темноодягнені, скромно похилені, вони клячать, співаючи акафисти до „Гіммліше Розе" і вірять, що коли щастя минуло їх на землі — буде їм дане на небі. Крізь пощерблені і дошками полатані вітражі падає на них жовтяве світло західнього сонця і гра органу підносить душу понад день і його тяжке зло аж під в'язане високе склепіння і вище — понад місто руїн у світ, де немає болю...

Але під вікнами їхніх домів нова дійсність і нове життя йде своїм дивним незбагненним шляхом. Там місто гомонить і булькотить і б'є живими хвилями об свої пощерблені мури, об руїни своєї слави з-перед віків. Це не мільйонне, не світове „сіті". Це Авґсбурґ. Одно з міст баюварів, що колись ходили походом на Тироль добувати альпейські, соняшні долини.

Їхня дорога

Є в тому місті щось зовсім нове, чого досі ніколи не було. Щось наскрізь модерне: Camp of Displaced Persons, чи іншим, теж чужим словом — лаґер. По-нашому табір, чи обоз. Це там ,де інше людське муравлище клубочить і живе своїми тривожними буднями, виповненими болючим, гірким і повним тривоги змістом. Від цього змісту вони тяжкі, як олов'яні кулі. Але вони дорогі для тих там, в цегольнях. Може це останні будні їхні. Може завтра, темне завтра рівнозначне з їх загибіллю. І вони йдуть і їдуть, стягаються до гурту. Туди, на Січ свою новочасну, щоб боронитися від людоловів і від насильних репатріяцій. Вони йдуть і їдуть. Оце дорога їхня.

Трамвайна зупинка коло Штадтґартену. Біля зруйнованого бомбами муру. З щілин — кущі, понищені гортензії і поламані глоди. Посередині дімок, що був колись може портьєркою, може осідком доглядача. Нині в напівзавaленій дірі живе литовець — годинникар Лебеджінкас. Це централя не лише паскарства, але й для всіх, що їдуть на Геґінґен, до таборів. Тут залишають клунки, речі й вістки. Кожної хвилини довідуєтесь, хто ,тобто не хто, бо завжди ці самі „вони" ловили де і кого, який табір вивезли, яка комісія де з'їхала. У вікнах кілька годинників і напис, що ремонту з причин браку матеріялів не приймається.

Перелучивши біля парку свого смішного дишля, котиться цитриновий трамвай від мосту на Геґінґен. По дорозі червона Гінденбурґкасарня нагадує, котрі народи чекають в ній свого повороту на батьківщину. З вікон звисають: біло - синя променista зоря греків, біло-червоно-зелені смуги італійців, біло-червоні поляків. Це збиранина народів, яких німці зігнали до себе на примусову працю. Усі народи рабів, що мали панам простелити шлях до перемоги. Нині відітхнули: панів не стало і вони вертаються додому. Дехто з піснями й музикою, інші мовчки та боязко. Як хто, і до якої „родіни"...

Потім рейки — раз і рейки — другий, і біля них малі городці з веселими альтанками, з даліями і рожами з кльомбами, обсадженими замість квітів капустою, карафіолами й цибулею. Але кругло в рядочках колір за кольором, щоб було гарно.

На полі танки і гармати. Оце змучені війною заслужені вбивники людей і руїнники міст. Тепер відпочивають. В чорній масній твані вилискують калюжі дощової води і купається ранкове сонце. Дула гармат розказують гордовито про свої колишні успіхи. А є як старі, сонні крокодили, що дрімають над болотом. Як оком кинь вагон за вагоном аж геть далеко в сизу даль. Останні ледве майорять у ранньому тумані й розпливаються в димах, що їх кидають клубами потяги проїжджаючи за танковим полем. А там комини мертвих фабрик — високі й холодні стремлять у небо.

Гладкі асфальти біжать з міста лискучими стрілами в зелень піль. О! Простір! Далекий, безмежний простір. Зі здивуванням летить око в даль. Груди віддихають вільно і хоч свобода, спроможність йти в даль — пережитки минулих віків і над усіми нині ланцюг ,що припутує нас до клаптика суходолу, де припадком ми опинились (під загрозою арешту не вільно виходити поза табір!), проте чується простір. Душа росте, ширшає і думки линуть за обрій. Здається, ми ще не досить далеко пішли в світ. Здається, що перед нами ще Париж, Антверпен, Бульонь... Мій Боже, світ!

Ця зрадлива мрія тягнула нас непереможно на захід. Певно, вона й нині тягне степовика сходу на асфальти европейських міст, у світ гамору й метушні. Мабуть і йому набридло сидіти в степах між пісками, спекою та безводдям, і поплив рікою на Захід. Щоб розважити нудьгу села і безмістність піль. До життя, до життя!

Але воно тут в Европі затискає сталеву долоню на шиї мільйонів людей і погрожує їм загибіллю. Воно — їм і нам всім. Реєстрації, заборони, лови на людей, примусові вивози, масові арешти й суди. Може, щойно коли вигине декілька мільйонів нас, нас всіх і різних, може голодне, нещадне життя наситить свою жадібну пельку і стане іншим...

Але тепер воно варить у великому казані людську кашу і, щоб смачніша була, підливає її кров'ю та перчить револьверними кулями. Завжди хтось когось з-за рогу, чи в чистому полі, в таборі, потягу, чи за містом, отам де сміється даль.

Геґінґен це — наш табір. Це клаптик нашої батьківщини, де живе і тривожиться наша людина. Беручи душу в долоні, вступаєте на терен цегельні. Тут оці ямки, з яких родилась донедавна цегла, мати рідна міста. Ця глина травою поросла і стовпці цегли, коли не придались цим людям, стоять біля печей, в яких випалились колись. А там — бараки й бараки. Вже здалеку сизі дими зраджують, що бездомний кочовик варить собі сніданок. Вони то снуються гадючками по землі, то піднімаються пасмами вгору. Біля них жінки, чоловіки, діти.

СПРАВА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ В АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНҐРЕСІ

(Закінчення зі стор. 1-шої)

рід внутрішнього натиску міг би запевнити йому перемогу в його боротьбі з Маленковим.

Маленков — типовий московський бюрократ, який пішов слідами шовіністичного способу життя Московщини. Добре вишколений Сталіним у техніці й контролі держави, він підійшов ближче, як усі інші, до вимог, що їх ставив цар. Тому він став кандидатом мешканців Москви і, як такого, всі корінні росіяни погодились підтримувати.

Що прийшло після того, це вже належить до історії. Берія перевів свій час, розбудовуючи силу у 14 неросійських державах СССР. Росіян усунено з високих становищ у більшості тих країн, і на їх місце Берія поставив був людей, що їх можна б вважати концесіями збоку Москви. Викидаючи російських бюрократів, обвинувачувано їх у спробах русифікувати неросійські народи, у легковаженні законних привілеїв народу і у відновленні шовіністичної політики царів.. Дивлячись назад, можемо добачити тепер, що Берія дійсно підійшов дуже близько до захоплення повноти влади. Маленков, який ішов рука-в-руку з росіянами, що опановували армію, мав змогу вжити сили, щоб зупинити Берію, заарештувати його, судити і зліквідувати. Мабуть ніколи не будемо докладно знати, як близько Берія був до того, щоб виграти боротьбу, але є виразні познаки, що Маленков втрутився і зупинив його перед самою метою. І так само є познаки, що Берія залишив позад себе такі страшні зерна внутрішнього розбрату, які можуть дуже легко викільчитися в руках Маленкова — якщо він довше протримається.

Не маю заміру аналізувати мотиви Берії або піддавати думку, нібито він думав про реформи після смерти Сталіна. Він був жорстокою і аморальною людиною все своє життя і щодо цього його персональна карта не залишає ніяких сумнівів. Проте, в боротьбі за повноту влади була потрібна радше холодна розумова калькуляція, як сентимент.

В совєтському акті обвинувачення у відношенні до Берії зазначено, між іншим, таке: 1) підтримування залишків буржуазних націоналістичних елементів серед неросійських народів СССР, 2) сіяння ненависти й незгоди між народами СССР, 3) підкопування приязни між народами СССР і корінним російським народом.

Тайний трибунал, що нібито судив Берію, визнав його винним у закидуваних йому провинах і наказав перевести екзекуцію. Її виконано 23 грудня 1953 року.

Але цим не вичерпується справа Лаврентія Берії. Ще перед його оприлюдненою екзекуцією перестрашені москалі почували себе примушеними зробити ще одно надзвичайне зусилля, щоб продемонструвати те, що вони називають непорушною приязню народів СССР до корінних росіян. „Правда" з 9 грудня 1953 р. проголосила офіційний декрет, що день 18 січня 1954 року має бути найбільш святкованим усіми народами в усьому царстві днем на честь 300-літніх роковин анексії України Московщиною. Цей декрет „зобов'язував всі місцеві партійні й інші совєтські організації широко відзначити ту подію для дальшого зміцнення приязни між народами Совєтського Союзу".

„Правда" у виданні з 9 грудня 1953 р. дає деякі надзвичайні пояснення, чому саме проголошено те всенародне свято і як його треба переводити. Українців, мовляв, треба переконувати, що вони вже закінчили свій віковий змаг за державну незалежність, бо російські „брати" дали їм уже її. Українців треба прославляти за ту їхню кількасотлітню боротьбу і говорити, що вони виграли її завдяки зусиллям комуністичної партії. Очевидно, українцям треба пригадати, що їх державна незалежність не є того самого роду, як уявляли собі українські патріоти на протязі сторіч. Це — новий рід, вироблений москалями і прозваний народною совєтською українською — державною підмінкою. За висловом того часопису, та нібі-держава має бути „національна формою і соціялістична змістом". Те, чого українцям не кажуть, це те саме старе лахміття, надягане тепер в інший спосіб і перешите для того, щоб викликати не абияке спантеличення у висліді таких проголошень. Але, я певний, український нарід не дасть одурманити себе такими маневрами і добачить в них тільки страх Кремлю.

Я певний також, що українці відтворять правдиву історію Переяславського договору. Вони пригадають, що гетьман Хмельницький був обманутий 300 років тому, в часі, коли він свою героїчну боротьбу за незалежність України. Вони ніколи не забудуть, як москалі порушили той договір і використали його врешті для цілей анектування українських земель та підкорення Москві українського народу.

Вони напевне пригадають невдачу царів з русифікацією України, так само, як сьогодні вони бачать з усіх боків намагання комуністичної партії перевести те, чого не вдалося перевести царям. Їхня відвага і національний дух наберуть сили з отого проявленого Москвою страху. Вони не можуть зазнати поразки у своєму поході вперед з посиленим розмахом до їхньої вікової цілі — щоб незалежна суверенна Україна зайняла своє місце між іншими народами світу, як шанований рівний серед рівних.

Я так само певний, що й інші неросійські народи СССР не дадуть себе одурити кремлівським фальшуванням історії у зв'язку з Переяславським договором. Естонці, латиші й литовці мають у свіжій пам'яті договори, що їх вони були приневолені підписати в 1939 році і що їх потім використано протизаконно, щоб включити ті суверенні держави в склад СССР. Народи Грузії, Вірменії і Азербайджану ніколи не забудуть, як вони внаслідок зламання Москвою подібних договорів втратили свою державну незалежність. Так само народи самостійної Білоруси або Туркестанської Демократичної Республіки ніколи не забудуть, що значить підписати якийнебудь договір з Москвою. Від найдавнішої записаної історії Московщина завжди використовувала кожний договір взаємної допомоги або неаґресії, як леґальний інструмент переведення нелеґальних актів, потрібних для поширення імперії.

Тепер, коли Кремль примушений визнати, що український нарід змагає і завсіди змагав до державної незалежности, ми повинні зробити подібне ствердження. Ось у Конґресовій Комісії для Закордонних Справ лежить резолюція, актуальна Конґресова Резолюція 58, яка закликає до встановлення повних дипломатичних взаємин з Україною і Білоруссю. У справі цієї резолюції переведено публічне переслухання, і настала пора для відповідної акції в цій справі.

Коли б ми швидко й рішуче повели акцію згідно з тією резолюцією, то могли б правильно оцінити щирість Москви в її заявах про мир і заспокоєння між народами. Не можна обвинувачувати нас у втручанні у внутрішні справи СССР, бож Кремль сам проголосив світові, що український нарід одержав державну самостійність. Всі інші неросійські народи в СССР дістали інструкції підготовити відповідні маніфестації з цієї нагоди. Кремль знає, що всі ті народи також змагають до тієї самої цілі. Ясно, що в нашому найкращому інтересі лежить перевірити, чи проголошення Кремлю з 9 грудня 1953 року є правдою чи фікцією.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Австралії

УКРАЇНКА В СІДНЕЙСЬКІЙ ОПЕРІ

У виступах Сіднейської Національної Опери у Мельборні у минулому році приймала участь наша молода співачка Таїса Тарас. Вона грала ролю Мімі у „Вогемі" Пуччіні. Цілий ряд австралійських газет присвятили у своїх рецензіях увагу Таїсі Тарас, підкреслюючи її небуденні здібності, майстерну гру і спів. Молода артистка народилася на Полтавщині. Свої музичні студії розпочала в Київській консерваторії, а докінчила їх під час війни в Будапештській музичній консерваторії. Вже в Україні грала вона ролі в операх „Вогема" і „Фавст". У Німеччині була вона солісткою Інтернаціональної Симфонічної Оркестри.

В Англії

АНГЛІЙСЬКИЙ ЄПИСКОП ПРО УКРАЇНСЬКИХ СКИТАЛЬЦІВ

Католицький єпископ в Англії Г. Брайт висловив, як про це пише англійський часопис „Івнінґ Сентінел", своє вдоволення з приводу протесту британських парляментаристів проти переслідування комуністами Католицької Церкви в Европі. Він заповів, що вслід за цим протестом відбудеться загальне протестаційне зібрання англійських католиків. „Ми можемо, казав єпископ, підняти наш твердий голос, і ми повинні це зробити. Надто довго ми не цікавилися цими справами", (переслідуванням комуністами Церкви).

У дальшій частині своєї промови єпископ Брайт згадав про недавню протестаційну маніфестацію українських еміґрантів у Великобританії проти викликаного большевиками штучного голоду в Україні в 1933 р. Він сказав:

„Несповна місяць тому, українці відбували своє зібрання, щоб запротестувати проти переслідувань в їх батьківщині і проти поневолення їхніх земляків. Вони перестерігали нас, що те, що сталося з ними, може статися з нами,якщо цей кривавий наступ комунізму одержить підтримку в нашій країні.

„Не було легко займатися діпістами, але для католиків у цій країні вони не були чужинці, бо вони належать до тої самої рідні.

„Тому я поручаю вам цих людей, які залишили свою країну з причини переслідування комуністами їх Церкви. Я часто думаю про те, що наш нарід вповні забув про них. Це є трагедія, і вона вказує на брак любови ближнього".

В Німеччині

ВЕЧІР ПАМ'ЯТІ ГРИГОРІЯ ЧУПРИНКИ

15 листопада, в річницю народження знаного українського поета-новатора, Григорія Чупринки, в оселі Мюнхен-Мозах, старанням місцевого Українського Комітету відбувся літературний вечір, присвячений пам'яті поета. В домівці ІМКА зібралися мешканці оселі і гості з Мюнхену. Серед присутніх помітно переважно жіноцтво, що стверджує гідну похвали зацікавленість українських жінок на Мозаху поезією.

Вечір відкрив вступною промовою голова Українського Комітету д-р Михайло Гоцій, який підкреслив, що поезія — це душа народу і кожний поет, якщо він є правдивим співцем, вкладає в свою творчість притаманні риси, властиві даній нації.

З рефератом про Чупринку виступив проф. Ю. Григоріїв, який докладно схарактеризував творчість цього ориґінального поета — новатора форми та його участь в боротьбі за українську державу.

Доброю ілюстрацією до реферату було мистецьке читання віршів Чупринки у виконанні п. Марії Заяць.

Успіх імпрези був повний.

● Карла Ґерста, кореспондента східньо-німецької комуністичної пресової аґенції в столиці Західньої Німеччини Вони, викинули з організації західньо-німецьких журналістів за образу президента Західньої Німеччини д-ра Теодора Гойса.

● Федеральне Бюро Інвестиґацій повідомляє, що 1953 році число нападів на банки в ЗДА зросло на 27 відсотків у порівнянні з 1952 роком. В 1953 році було 418 випадків нападів на банки і вломів.

Подаємо до відома, що оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належітість (відповідно до величини огол.) пересилати разом з текстом.
Адм. „Свободи".

Вступайте в члени У. Н. С.

З ГОЛОСІВ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ

5-ТІ РОКОВИНИ ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ УНР

„Вісті Українського Інформаційного Бюра", Мюнхен, які від 27 ч. появляються не в літографованій, а друкованій формі журналу на 20 стор. друку, — у числі за листопад 1953 приносять передову статтю п. н. „П'ятиліття праця реорганізованого Державного Центру УНР". Стаття ставить тезу, що „Українська Національна Рада через свій Виконний Орган і через його Представництва по різних країнах проробила велику працю і здолала здобути собі необхідний і заслужений авторитет серед великої більшости української еміґрації та серед поважних чужинецьких кіл вільного світу". Конкретно говориться там про конкретну діяльність УНРади:

„Коли ми будемо говорити про безпосередню працю УНРади чи її Виконавчого Органу, то саме за останні два роки можна відзначити багато фактів, що свідчать про активність Державного Центру. Відозви Державного Центру з програмовими наставленнями до української еміґрації й українського народу на батьківщині; промови в радіовисильнях Рим та „Голос Канади" през. А. Лівицького та голів Виконавчого Органу І. Мазепи й С. Барана, а також урядуючого Голови УНРади І. Багряного; численні меморандуми до чужинецьких кіл від різних органів Державного Центру, зокрема звернення до Об'єднаних Націй та різних політичних чужинецьких кіл на терені США, і особисті контакти з цими останніми заступника Голови ВО С. Витвицького; різні міжнародні конґреси й урядження, на яких безпосередньо чи посередньо брали участь представники Виконного Органу; ряд вдало проведених прес-конференцій для чужинецької преси; створення й діяльність Італійсько-Українського та Англо-Українського Товариств при активній участі Представництв ВО у цих країнах; діяльність серед представників неросійських народів, що закінчилася створенням потужної організації, т. зв. Паризького Бльоку, про який багато пишуть і говорять у різних чужинецьких колах і серед російських імперіялістів, та який поставив українську зовнішню політику на далеко сприятливіший, ніж до того часу шлях; врешті, переговори з Американським Комітетом Визволення від Большевизму, що кардинально змінили наставлення антибольшевицьких американських кіл до проблем поневолених Москвою неросійських народів і привернули увагу міжнародних політичних чинників до української справи. До цього можна було б додати численні й постійні побачення з зацікавленими нашою справою чужинцями, пляни організації нашої військовости та постійне вивчання процесів, що відбуваються у поневоленій Україні. Тут не вичислено ані приблизно всіх тих справ, що їм мусів присвячувати увагу Державний Центр, але й цього вистачить для ствердження, що УНРада має позитивний балянс своєї праці, переводженої, повторюємо, у дуже несприятливих обставинах".

ДАЛЬШІ АТАКИ НА УНРАДУ

„Сучасна Україна", Мюнхен, ч. 26 з 27 грудня м. р., у великій статті на три шпальти першої сторінки п. з. „Від хлестаковщини до пристосуванства" продовжує атакувати в неперебірливий спосіб УНРаду, відмовляючи їй всякого значення не тільки в нинішній концепції, але й глузду існування.

Корінь урядівського самобіпанства відомий. Не забуваймо, що основні групи, на які практично спирається „державний центр", тобто УНДС і УСП, складаються великою мірою з старих еміґрантів, з тих, які самі про себе говорять, що вони в 17—20 роках винесли на еміґрацію в своїх власних руках прапори визвольної боротьби і що вони цих прапорів ніколи не випустять з своїх рук. Цієї засади вони тримаються в найдословнішому сенсі і цей прапор, тобто вигаданий „державний центр", трактують як найбільш особисту, може навіть дідичну справу.

Щойно після того, як перейшла світова завірюха, уенерівці підняли наново свої „прапори". Постався „державний центр" і почав у якомусь таборі для втікачів обережно „урядувати".

Несподівано цей скромненький центрик підняло на своїх хвилях відоме таборове політиканство. В авмосфері спорів за магазини середовищ, що із-за своєї слабости не мали до них легкого доступу, постала УНРада, за активною допомогою одного крила націоналістів, що поборювало друге. Так із таборової заздрости, з одного боку, і партійних ресентиментів, з другого — народилася коаліція партій, які спільно почали шукати собі шляху для впливу. Цей шлях коаліція знайшла в концепції УНРади, на яку мала б спиратися концепція „державного центру".

700-РІЧЧЯ КОРОНАЦІЇ ДАНИЛА В АРҐЕНТИНІ

„Українське Слово", Буенос Айрес, у ч. 45 за грудень 1953 проголошує п. з. „Українці Арґентини!" відозву у справі святкування 700-річчя коронації Данила Романовича. Пригадуючи тодішні історичні умовини, серед яких Данило шукав допомоги Заходу проти татарської навали, відозва закликає:

„Хай сімсотліття коронації короля Данила, великого захисника Европи перед монгольською навалою, стане для нас надзвичайним національним святом, святом вічної живучости українського народу й непохитної віри в перемогу Божої правди над сучасними темними силами зла й національної неволі."

Під тією відозвою підписані такі арґентинсько - українські установи й організації: „Українська Католицька Церква в Арґентині", „Українська Автокефальна Православна Церква в Арґентині", „Брацтво Святої Покрови УАПЦ", Т-во „Відродження", Т-во „Просвіта", Українське Об'єднання і Діловий Ювілейний Комітет.

УТОТОЖНЮВАННЯ СЕБЕ З М. ХВИЛЬОВИМ

„Українські Вісті", Ульм, Німеччина, ч. 99 з 10 грудня м. р. поміщує статтю п. з. „Україна їх відречеться" за підписом Валентина Шумила, при чому Редакція того часопису впевняє, що це „недавній активний діяч ОУН Р". Автор гостро полемізує з середовищем „Українського Самостійника" й „Української Думки" (Лондон), з якого посипались були атаки на І. Багряного і Ю. Дивнича за їх позитивний підхід до Миколи Хвильового.

„Ви закидаєте українцям з Наддніпрянщини, що вони „славили" Сталіна... А ви не славили? Якщо ви були разом з українським народом і разом з нами, то ви теж славили (а може ви були на закордонних посадах або „професорували" в Сталінґрадах?). Але ми з цим не ховаємося. Не ховаємо, що ми бувші „комсомольці"! Во чого ж нам приховувати? Сьогодні на Вкраїні два з половиною мільйони комсомольців, а скільки в партії, а скільки в адміністрації, а скільки безпартійних (і письменників, і науковців, і учителів, і... скільки ж можна вичислювати?!), а скільки в концтаборах... і всі вони „славили" Сталіна! „Славили", бо мусіли „славити". І саме вони, чуєте, вони, а не ви будуватимуть нову Україну, демократичну, Україну без вас.

Ви готуєте розправу з українським народом, розправу з нами, бо ми жвильовісти, бо ми не ви, — тоді побачите, що вас лише жменька збанкрутованих еміґраційних доктринерів. А ми такі, як уся підбольшевицька Україна, прапором якої був і залишиться Хвильовий. Хвильовий був „комуністом", і ми такими були, Хвильовий був „комсомольцем", і ми такими ж, як і він, націоналістами стали! Стали, бо не могли не стати! Ви заповідаєте, що будете викривати наші „діла", — викривайте, нам не страшно. Во наші „діла" — це діла всього українського народу, народу, який жив у підсовєтській дійсності. Тому ми не боїмося ваших писань. І знайте, що ми не збираємось з вами розправлятись, як ви з нами. Але знайте одне, що український народ вас виречеться і викине на смітник історії."

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

БАЙОН, Н. ДЖ. — Бр. св. Юрія, відд. 380, подає до відома своїм членам, що річні збори відбудуться в суботу, 23. січня, о год. 7:30 веч., в залі У. Н. Дому, 35 Вест 19. вул. Проситься усіх членів прибути на ці збори. — В. Мартинів, предс.; М. Кормелюк, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Т-во Запорозька Січ, відд. 388, повідомляє членів, що річні збори відбудуться в неділю, 24. січня, о год. 2. попол., в У. Н. Домі, 4-та і Ворд вул. Гол. контроля здасть звіт нашого урядування за 1953 ррік та буде вибір уряду на 1954 рік. По закінченні зборів проситься заплатити річні і місячні вкладки. — Т. Весоловський, предс.; В. Паньків, кас.; Е. Воловняк, секр.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"!

Вступайте в член У. Н. СОЮЗУ!

Ділимося сумною вісткою, що бл. п.

ПАВЛО РОМАНИШИН

замешкалий при 249 Lehigh St., Allentown, Pa., помер в 50-му році життя. Полишив в смутку дружину Марію Байдюк Романишин.

Похорон відбудеться в суботу, 23-го січня, о год. 8:30 рано, з похоронного заведення Когута до кат. церкви Sacred Heart. О год. 9:00 відправиться Заупокійна Служба Божа, а опісля на Sacred Heart Cemetery. Панахида відправиться в п'ятницю о год. 7-ій веч. в пох. заведенні.

Вічна Йому пам'ять!

KOHUT FUNERAL HOME
142 Turner St., Allentown, Pa.

ПОДЯКА

Усім Друзям, близьким і далеким, що в тяжку для мене годину прийшли з теплим словом, чи добрим учинком, хочу сердечно подякувати.

ЮРІЙ ШЕРЕХ.

17 січня 1954.

ТАРЗАН, ч. 3217. В'язні.



Поспішно зблизившись, жаболюди враз оточили Тарзана і Волтора перстенем смерти. Раптово стримавши своїх диких „коней", вони виставили проти двох чоловіків свої списи.

Провідник прокумкав щось горловим голосом. Тарзан похитав головою, даючи знак, що нічого не розуміє.

На різкий наказ два жабочоловіки виїхали наперед і на мигах показали, щоб Тарзан і Волтор вийшли наперед.